

Detektyw prywatny

341101

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Zadaniem detektywa jest zdobywanie i gromadzenie informacji na użytek klienta. Informacje te dotyczyć mogą zarówno osób prywatnych (np. ustalenie miejsca pobytu osoby zaginionej, inwigilacja itp.), jak i przedsiębiorstw i firm (np. stwierdzenie stanu zadłużenia firmy, wartości majątku trwałego itp.).

Obszar działania prywatnego detektywa jest bardzo szeroki, dlatego w zawodzie tym konieczna jest specjalizacja. W chwili obecnej jednak - z uwagi na stosunkowo niewielkie jeszcze zapotrzebowanie na usługi czysto detektywistyczne - większość firm z tej branży łączy działalność detektywistyczną z usługami ochroniarskimi i przyjmuje każde możliwe zlecenie, z którym zwróci się do nich klient.

Do spraw najbardziej typowych, którymi zajmuje się dziś prywatny detektyw, należą rodzinne. Zgłaszają się z nimi osoby, które z jakichś względów nie mają zaufania do swych bliskich. Najczęściej chodzi o udowodnienie zdrady małżeńskiej, sprawy spadkowe i związane z rozdziałem majątku itp. Wymienić należy także sprawy alimentacyjne i związane z tym poszukiwanie osób uchylających się od ich płacenia, ustalenie wysokości ich zarobków itp.

Przy tego rodzaju zleceniach zadaniem detektywa jest zebranie informacji poprzez wywiad środowiskowy lub prowadzenie systematycznej obserwacji danej osoby przez określony czas. Oprócz dokładnych zapisków ważny jest również dowód rzeczowy. Może nim być np. sfalszowany dokument, zdjęcie śledzonej osoby w różnych miejscach i sytuacjach, taśma magnetofonowa lub wideo itp.

Dziedziną stwarzającą prywatnemu detektywowi ogromnie szerokie pole działania jest wykrywanie oszustw, pomysłowość oszustów jest bowiem nieograniczona: pozorowane bywają zarówno kradzieże z włamaniem, jak i rozboje, zgwałcenia, a także wypadki drogowe w celu wyłudzenia od firmy ubezpieczeniowej odszkodowania.

Podstawowe znaczenie dla wykrycia oszustwa ma weryfikacja informacji, zwłaszcza przekazywanych przez rzekomo pokrzywdzonego. Weryfikację tę rozpoczyna się od sprawdzenia informacji dotyczących całej drogi rzekomego przestępstwa. Następnie przeprowadza się szczegółową analizę możliwości dokonania przestępstwa w takich konkretnych warunkach, jakie opisał rzekomo pokrzywdzony. Dokładnie bada się również wszystkie dowody rzeczowe, zwłaszcza ich autentyczność, jak również sytuację materialną rzekomo pokrzywdzonego. Najczęściej bowiem motywem działania oszusta jest chęć zdobycia gotówki.

Większość biur i agencji detektywistycznych prowadzi dziś sprawy z zakresu tzw. wywiadowi gospodarczej. Do zadań detektywa zajmującego się tą grupą problemów należy sprawdzanie wiarygodności firm i osób. Ustalając wiarygodność osoby, detektyw zbiera informacje na temat jej stanu posiadania, zwracając uwagę zwłaszcza na finansowe zobowiązania tej osoby wobec jej partnerów. Potrzebne informacje detektyw gromadzi w trakcie wywiadów środowiskowych w miejscach pracy i

zamieszkania interesującej go osoby.

Sprawdzanie wiarygodności firm polega natomiast na zbieraniu bardzo dokładnych informacji o właścicielu firmy (stan rodzinny, finansowy, funkcje kierownicze, posiadany majątek, stan zdrowia itp.), samej firmie (rodzaj firmy, majątek trwały, kapitał zakładowy, obroty, sytuacja podatkowa, kontakty zawodowe krajowe i zagraniczne itp.) oraz dotychczasowej działalności handlowej lub przemysłowej (okres działalności, osiągnięte wyniki, stan wypłacalności, ewentualne zadłużenie, spory sądowe itp.).

Innym obszarem zagadnień, którymi może zajmować się detektyw, jest rewindykacja należności. Jej celem jest doprowadzenie do zwrotu długu (mienia lub pieniędzy) wierzycielowi przez dłużnika. Zadaniem detektywa jest zebranie dowodów świadczących o istnieniu nie spłaconego długu oraz przeprowadzenie negocjacji pomiędzy stronami konfliktu i przekonanie dłużnika do polubownego załatwienia sprawy.

Zdarza się również, że firmy detektywistyczne prowadzą sprawy kryminalne, choć ten zakres działalności jest mniejszy. Sprawy takie trafiają do tych firm z reguły wtedy, gdy po umorzeniu sprawy przez prokuratora z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa poszkodowany lub jego rodzina decydują się na podjęcie prywatnego dochodzenia. Detektyw staje wówczas przed bardzo trudnym zadaniem - jest zdany praktycznie tylko na siebie (policja raczej niechętnie dzieli się informacjami, które zdobyła w danej sprawie). Podejmując się tego rodzaju zadania, detektyw musi się więc dobrze zastanowić, czy mu się sprostą: trzeba bowiem samemu zebrać dowody z miejsca przestępstwa, ustalić świadków zdarzenia, przesłuchać ich, przyjąć najbardziej prawdopodobną wersję śledczą i dążyć do jej udowodnienia.

Do spraw kryminalnych, którymi najczęściej zajmują się prywatni detektywi, należą poszukiwania skradzionych samochodów.

Głównym „narzędziem pracy” prywatnego detektywa jest jego intelekt, umiejętność analizowania faktów, wyciągania wniosków, budowania hipotez i wersji dochodzeniowych. W pracy bardzo mu się przydaje aparat fotograficzny, magnetofon (dyktafon), mała kamera wideo. Niezbędny jest również samochód, zarówno do szybkiego przemieszczania się, jak i wykorzystywania np. śledzenia osoby, którą się aktualnie interesuje.

Na wyposażenie biura prywatnego detektywa powinny składać się: maszyna do pisania lub komputer, telefon, telefax. Przydatna jest również kserokopiarka.

Z uwagi na charakter wykonywanych zadań (niejednokrotnie niebezpiecznych, zagrażających życiu lub zdrowiu) prywatny detektyw - dla własnego bezpieczeństwa - powinien starać się o pozwolenie na posiadanie broni palnej (pistolet, rewolwer).

Środowisko pracy

materialne środowisko pracy

Detektyw pracuje w różnych miejscach, m.in. mieszkaniach prywatnych, sklepach, szpitalach, kawiarniach, hotelach, samochodach, jak również i na wolnym powietrzu; zależy to od realizowanej sprawy. Z racji wykonywanego zawodu detektyw może mieć

pewne kłopoty z układem krążenia, nadciśnieniem tętniczym czy zaburzeniami funkcji narządu ruchu.

W czasie wykonywania zadań narażony jest na bezpośredni kontakt z przestępcą, co w ekstremalnych sytuacjach może okazać się dla niego niebezpieczne.

Prywatny detektyw często również znajduje się w sytuacjach wymagających dużej cierpliwości i odporności fizycznej, np. w przypadku konieczności prowadzenia kilkugodzinnej obserwacji jakiejś osoby, w różnych warunkach atmosferycznych i różnych miejscach.

warunki społeczne

Detektyw prywatny pracuje głównie samodzielnie. Sam analizuje materiały, dokumenty, ustala kolejność działań, sposób uzyskania informacji itp.

Podczas pracy ma ciągły kontakt z innymi ludźmi: zbiera informacje, negocjuje warunki, przeprowadza wywiady środowiskowe, konsultuje, reprezentuje innych, udziela rad, ochrania i świadczy wiele innych usług, w zależności od charakteru prowadzonej sprawy.

Kontakty z ludźmi w tym zawodzie są niezbędne i bardzo intensywne, niosą jednak pewne ryzyko konfliktów. Nikt bowiem nie lubi ingerowania w swoje sprawy, zbytniego zainteresowania - zwłaszcza gdy dana osoba wie, że działa na pograniczu prawa lub niezgodnie z prawem.

warunki organizacyjne

W zawodzie prywatnego detektywa nie ma stałych godzin pracy. Czas poświęcony na wykonanie zadania zależy od realizowanej aktualnie sprawy, tak więc praca może trwać równie dobrze kilka, jak i kilkanaście godzin na dobę, w dzień, w nocy, w dni powszednie i święta; łączy się z wyjazdami w teren.

Jeśli prowadzi jednoosobową firmę, o wszystkim decyduje sam. Jeśli zaś jest zatrudniony w firmie, to i tak ma dużo swobody przy wykonywaniu zlecenia. Jedynie formalnie nadzorowany jest przez swojego szefa, a nadzór ten dotyczy wyboru głównych celów i zadań.

Wymagania psychologiczne

Niezbędną, a zarazem podstawową cechą prywatnego detektywa jest umiejętność nawiązywania kontaktu z ludźmi. Od tego, jak zaprezentuje się w rozmowie z obcym człowiekiem - czy wzbudzi jego zaufanie - w dużym stopniu zależy ilość i jakość zdobytych informacji.

Detektyw pracuje w różnych środowiskach, wśród ludzi o różnym poziomie intelektualnym, różnych charakterach i temperamentach. Powinna go więc cechować umiejętność porozumiewania się oraz empatia, czyli umiejętność dostrzegania problemów innych osób i współodczuwania. Ta cecha z pewnością znacznie ułatwia kontakt z rozmówcą.

Detektywa powinna cechować także spostrzegawczość oraz umiejętność logicznego

myślenia, kojarzenia faktów i wyciągania poprawnych wniosków na podstawie zebranego materiału. Siła detektywa - jak napisał znawca problematyki tego zawodu, prof. Tadeusz Hanausek - nie tkwi w jego pistolecie, ale inteligencji, wiedzy, umiejętności podejmowania szybkich i trafnych decyzji. To wszystko jednak przychodzi z czasem, wraz z nabywanym doświadczeniem.

Inną niezbędną w zawodzie cechą jest dobra pamięć (nie zawsze można szybko zanotować jakiś fakt, czasami wyjęcie notesu czy magnetofonu może spotkać się z ostrym sprzeciwem, a nawet próbą odebrania go). Poza tym detektyw powinien być dokładny i skrupulatny w zbieraniu materiału dowodowego i musi być zdolny do pracy w różnych warunkach: atmosferycznych (w deszcz, mróz, upał), monotonna (np. kilkugodzinna obserwacja z ukrycia), uciążliwych bądź też nieprzyjemnych warunkach środowiskowych.

Niewątpliwie w niektórych sytuacjach będzie mu potrzebna odwaga (reakcje indagowanych osób nie zawsze są przyjazne), wytrwałość i cierpliwość, kiedy np. przyjdzie mu wertować setki dokumentów i tomy akt w jakiejś sprawie.

Niezbędna w zawodzie detektywa jest zdolność do prawidłowego postrzegania wartości moralnych i bezwzględnego ich przestrzegania. Chodzi o takie wartości, jak uczciwość, lojalność, sprawiedliwość, wrażliwość na krzywdę ludzką, poszanowanie godności człowieka, szlachetność. Do tych ważnych przymiotów należy również dyskrecja (detektyw nie może on wykorzystywać posiadanych informacji do innych celów, jak tylko do rozwiązania konkretnej sprawy). Detektywa obowiązuje również bezwzględne zachowanie tajemnicy zleciodawcy, nawet wówczas, kiedy przestanie pracować w tym zawodzie. Tajemnicę może ujawnić tylko w sytuacjach wyraźnie określonych prawem.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Praca w zawodzie detektywa zalicza się do lekkich. Wysiłek fizyczny jest na ogół niewielki, ponieważ czynności detektywa angażują głównie intelekt i zmysły.

Ponieważ detektyw pracuje w ruchu (np. śledzi wskazaną osobę, „wydeptuje ścieżki” do świadków, odwiedza różne instytucje i urzędy itp.), duże znaczenie ma dobra ogólna sprawność fizyczna, a w szczególności sprawność układu kostno-stawowego i układu mięśniowego. Niezbędny w tej profesji jest również dobry wzrok, słuch i węch.

Z uwagi na wymagania fizyczne i zdrowotne, którym sprostać musi kandydat na detektywa, nie istnieje możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych w tym zawodzie.

Kandydat do zawodu musi być także zdrowy psychicznie.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Kandydat do zawodu prywatnego detektywa powinien legitymować się co najmniej średnim wykształceniem. Znacznie łatwiejszy start będą jednak mieli absolwenci szkół wyższych, w szczególności takich kierunków, jak: prawo, ekonomia, informatyka, bankowość.

W programach zajęć szkolenia i kursu dla przyszłych agentów ochrony osób i mienia

znajdują się m.in. zagadnienia z zakresu działalności detektywistycznej. Szkolenia trwają z reguły od 4 miesięcy do 2 lat. Zajęcia odbywają się zazwyczaj dwa razy w tygodniu. Słuchaczem może zostać każdy, kto ukończył 18 lat i ma średnie wykształcenie.

We wszystkich działających w Polsce ośrodkach zdobywanie kwalifikacji agenta ochrony i detektywa jest odpłatne. Koszt szkolenia zależy od programu, a co za tym idzie - czasu trwania nauki..

Po skończeniu kursu i złożeniu egzaminu słuchacz otrzymuje świadectwo, które upoważnia go do ubiegania się o koncesję MSW na prowadzenie własnej firmy ochroniarsko-detektywistycznej.

Największe szanse na zatrudnienie mają osoby z pewnym doświadczeniemw zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz walki z przestępczością, a więc byli policjanci, prokuratorzy, adwokaci, strażnicy miejscy.

W chwili obecnej działa w kraju kilka niepaństwowych ośrodków, przygotowujących do zawodu prywatnego detektywa, np. w Warszawie, Krakowie, Lublinie, Kielcach i Łomży.

Problemów z rozpoczęciem nauki nie ma żadnych - potrzebne jest zaświadczenie o niekaralności i pieniądze na opłacenie czesnego (można w ratach).

Przy naborze kandydatów nie ma egzaminów wstępnych. Słuchaczem może zostać każdy, kto ukończył szkołę średnią (zawodową lub ogólnokształcącą).

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

W zawodzie detektywa nie ma możliwości awansu w znaczeniu osiągnięcia coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej. Awansem może być natomiast dorobienie się marki dobrego detektywa lub założenie własnej agencji detektywistycznej.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

W zawodzie detektywa mogą podjąć pracę również osoby starsze, pod warunkiem jednak, że mają doświadczenie w tego typu pracy oraz wykazują dobry stan zdrowia i sprawność umysłową.

Górna granica wieku nie powinna jednak przekraczać 50 roku życia.

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

- agent ochrony mienia i osób
- prokurator
- adwokat

- dziennikarz
- strażnik miejski

Polecana literatura

Hanausek T., Prywatny detektyw. Poradnik zawodu,

Polski Dom Wydawniczy „Ławica” 1992

Grzeszyk Cz. (red.), Vademecum agenta ochrony i detektywa,

Wyd. „Crimen” 1996

Nowicki Z ., Jak chronić. Poradnik dla agenta ochrony,

Wyd. „Bellona” 1994

Kędra E. (red.), Vademecum agenta i agencji ochrony,

Wyd. „Bellona” 1995